

SINIF VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRETMEN ADAYLARININ OLUMSUZ DEĞERLENDİRİLME KORKULARI*

Emre ÜNAL Soner ARIK*** BAHAR UZUN*****

Öz

Bu çalışmanın amacı, sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının olumsuz değerlendirilme korkularının çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırma verileri, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dallarında öğrenim görmekte olan 588 öğretmen adayından elde edilmiştir. Betimsel tarama yönteminin kullanıldığı araştırmada; veri toplama aracı olarak; Leary (1983) tarafından geliştirilen ve Çetin, Doğan ve Sapmaz (2010) tarafından Türkçe 'ye uyarlanmış hali olan "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının anabilim dalı değişkeni ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş, cinsiyet, anne babanın eğitim durumu ve sınıf düzeyi değişkenleri ile öğretmen adaylarının olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Olumsuz değerlendirilme korkusu, sınıf eğitimi, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen adayları.

* Bu çalışma 08-10.05.2015 tarihinde Nevşehir'de düzenlenen 7. Sosyal bilimler eğitimi sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç.Dr. Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi, dr.emreunal@gmail.com

*** Okutman, Niğde Üniversitesi, arik_soner@hotmail.com

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Niğde Üniversitesi, baharuzun.9013@gmail.com

NEGATIVE EVALUATION FEARS OF TEACHER CANDIDATES STUDYING AT THE DEPARTMENTS OF PRIMARY SCHOOL TEACHING AND SOCIAL STUDIES EDUCATION

Abstract

The aim of this study is to investigate the negative evaluation fears of teacher candidates studying at the departments of primary school teaching and social studies teaching according to several variables. Research data are collected from about 588 teacher candidates who study at Primary School Teaching and Social Studies Education Departments in Primary Education, Faculty of Education, Niğde University in 2014-2015 School Year. Descriptive survey model is used in the study. Data is collected through "Fear of Negative Evaluation Scale" which is developed by Leary (1983) and adapted into Turkish by Çetin, Doğan and Sapmaz (2010). The data are analyzed with IBM SPSS 21.0 program. T-test and one –way analysis of variance (ANOVA) are used in the analysis of the data. A significant difference is determined in the study between the department variable and fear of negative evaluation while there is no significant difference between the gender, education of parents and level of class variables and the fear of negative evaluation.

Keywords: *Fear of negative evaluation, primary education, social studies education, teacher candidates*

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan eğitim-öğretim süreci (Güven, 2010: 1), toplumsal mirasın aktarılması için gerekli olduğuna inanılan bilgilerin öğretilmesi ile başlamıştır. Başlarda plansız bir şekilde devam eden bu faaliyet, zaman içerisinde farklı boyutların da eklenmesiyle birlikte formal eğitim kurumlarında planlı bir şekilde yürütülmüştür. İlk dönemlerde öğretmen ve öğrenci odaklı gerçekleşen bu süreç, günümüzde Fidan ve Erden'in (1994: 72) de ifade ettiği gibi içerisinde eğitim programlarının, öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin, binaların, araç gereçlerin ve çevrenin de yer aldığı birbirleri ile ilişkili bir yapının oluşmasıyla sonuçlanmıştır.

Bu değişkenler içerisinde bireysel farklılıkların öğrenme sürecine olan etkileri ele alındığında, bu kapsamda ele alınan bireysel farklılıklara duyarlı öğretim tasarımı boyutu en zor gerçekleştirilen boyuttur. Modern eğitim anlayışında, öğretim sürecinin öğrenenin bireysel farklılıklarını dikkate alarak gerçekleştirilmesi gerektiği görüşü (Kuzgun ve Deryakulu, 2009), bu farklılıkların öğretim programlarının hazırlanması, derslerin işlenişi ve değerlendirilmesi aşamalarını da içine alan eğitim-öğretim sürecinin farklı safhalarında dikkate alınması gerektiğini gözler önüne sermektedir. Bireysel farklılıklar zihinsel, fiziksel, çevresel, kültürel ve duygusal farklılıklar olmak üzere 5 ana grupta toplanmaktadır (Küçükahmet, 1986). Her birey; farklı yeteneğe, zekâya, ilgiye, öğrenme biçimine, ön bilgilere ve farklı motivasyonlara sahiptir (Aktepe, 2005: 16). Bu bağlamda öğrencilerin bireysel farklılıkları, hem eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi, hem de eğitim yoluyla neleri öğrenip, neleri öğrenemeyeceklerinin göstergeleri olarak kabul edilebilir (Fidan ve Erden, 1994: 75).

Bireysel farklılıklar olarak ifade edilen; zeka, motivasyon, yetenek gibi unsurlar ele alınan konunun öğrenilme düzeyine doğrudan etkide bulunurken, elde edilen bilginin başka bireylerle paylaşılması aşamasında ise bireyin kendini ifade edebilme becerisi önemli rol oynamaktadır. İletişim becerisi türlerinden birisi olan kendini ifade etme becerisi, bireyin sosyal yaşamda yer bulabilmesi ve kendini içinde yaşadığı toplumun bir parçası olarak kabul edebilmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Kendini ifade etme becerisi, ilköğretim sosyal bilgiler öğretim programında iletişim ve empati becerisi içinde “sözlü ve yazılı olarak kendini ifade etme” şeklinde ele alınarak, öğrencilere kazandırılması gereken temel beceriler arasında sayılmıştır (MEB, 2005: 46).

Bazı bireyler kendini ifade etme sırasında başkalarının değerlendirmelerini göz önünde bulundurma, onların olumsuz değerlendirmelerinin verdiği sıkıntı ve

değerlendirilme ortamlarından kaçınma, korkma davranışları gösterebilirler (Bilge ve Kelecioğlu, 2008: 21).

Alan yazında “olumsuz değerlendirilme korkusu” olarak ifade edilen bu korku türü, bireyin değerlendirilmeye tabi tutulma olasılığı olan ortamlarda hissedilen sosyal kaygı olarak tanımlanmakta (Watson ve Friend, 1969’den akt. Özgüngör, 2006) ve olumsuz değerlendirilme korkusu yaşayan bireylerin sosyal fobiye sahip oldukları dile getirilmektedir (Dilbaz, 1997: 18). Yapılan diğer bir tanımda ise bireylerin kişilerarası ilişkilerinde ya da performans göstermesi gereken durumlarda başkaları tarafından küçük düşürücü, aşağılayıcı, değersizleştirici ve küçümseyici vb. biçimde değerlendirileceklerine yönelik yaşadıkları korku ve kaygı olarak ifade edilmektedir (Doğan, 2009: 2-3). Kendini ifade etmede sıkıntı yaşayan bireylerin, ifadelerinden ötürü diğer bireyler tarafından yapılabilecek bir eleştiriden korktukları dile getirilebilir.

Öğretmen adaylarının kendilerini rahatlıkla ifade edememeleri sosyal hayatlarını etkilediği kadar akademik yaşantılarını ve doğal olarak yapacakları mesleği de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Öğrenme öğretme sürecinde öğretmenin rolü göz önüne alındığında bu durum aynı zamanda öğrencilerin öğrenme yaşantılarını sağlıklı bir biçimde gerçekleştirememelerine neden olabileceği dile getirilebilir.

Yapılan bu çalışmayla sınıf eğitimi öğretmen adayları (SEÖA) ve sosyal bilgiler eğitimi öğretmen adaylarının (SBEÖA) olumsuz değerlendirilme korku düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmış, bu bağlamda aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır:

- SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkuları öğrenim gördüğü ana bilim dalına göre farklılık göstermekte midir?
- SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkuları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
- SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkuları annelerinin eğitim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
- SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkuları babalarının eğitim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
- SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkuları sınıf düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?

2.YÖNTEM

Bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan durum, kişi ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaktadır (Karasar, 2014: 77).

2.1.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, gönüllülük esasına göre çalışmaya katılan Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler ve Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dallarının farklı sınıflarında öğrenim görmekte olan 588 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Sınıf Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dallarında öğrencilerin seçilmesinde temel etken, bu iki grubun diğer ana bilim dallarına göre nispeten daha fazla uygulama yapıyor ve bu uygulamalar neticesinde değerlendiriliyor olmasının düşünülmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Leary (1983) tarafından geliştirilen Çetin, Doğan ve Sapmaz (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-ODKÖ (The Brief Fear of Negative Evaluation Scale-BFNE)" ve araştırmacılar tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

"Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-ODKÖ"nda öğrencilerin olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerini belirlemeye yönelik 11 soru bulunmaktadır. Bu soruların değerlendirilmesi "Hiç Uygun Değil", "Uygun Değil", "Biraz Uygun", "Uygun", "Tamamen Uygun" ifadelerinden oluşan beş basamaklı olarak kullanılmıştır. Çalışmaya, Sakarya Üniversitesi'nde eğitim gören 325 (124 kız, 201 erkek) üniversite öğrencisi katılmıştır. Ölçeğin psikometrik özellikleri, test-tekrar test, iç tutarlık, test yarılama, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt bağıntılı geçerlik yöntemleriyle incelenmiştir. Ölçüt bağıntılı geçerlik için ODKÖ ile birlikte Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) kullanılmıştır. Bulgular: ODKÖ'nün faktör yapısını ortaya koymak üzere açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. ODKÖ için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .82 ve test yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenilirlik katsayısı .83'tür. ODKÖ ile SGKÖ arasında .60 ilişki olduğu saptanmıştır. ODKÖ'nün Türkçe formunun madde-toplam korelasyon katsayılarının .37 ve .68 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çetin, Doğan ve Sapmaz, 2010: 205)

"Kişisel Bilgi Formu" öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacılar tarafından oluşturulan; okudukları anabilim dalı, cinsiyet, anne ve babanın eğitim durumu ile sınıf düzeyi yönelik sorulardan oluşmaktadır.

2.3.Verilerin Analizi

Verilerin analizinde bağımsız örneklemeler için t-Testi (Independent Samples t-Test) ve tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) analizinden yararlanılmıştır. İstatistiksel işlemler IBM SPSS 21.00 paket programı aracılığıyla yapılmıştır. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p \leq .05$ olarak kabul edilmiştir.

3.BULGULAR

Öğretmen adaylarının olumsuz değerlendirilme korkusuna ilişkin bulgular sırasıyla; okudukları anabilim dalı, cinsiyet, anne ve babanın eğitim durumu ile sınıf düzeyine göre düzenlenmiştir.

Tablo 1. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları

Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Faktör-1 Yük Değeri	Döndürme Sonrası Yük Değeri	
			Faktör-1	Faktör-2
M1	.406	.636	.555	
M2	.604	.431		.770
M3	.611	.727	.779	
M4	.685	.778	.823	
M5	.725	.805	.845	
M6	.572	.553		.706
M7	.518	.720	.648	
M8	.463	.678	.583	
M9	.545	.403		.733
M10	.520	.713	.687	
M11	.508	.680	.705	

Açıklanan Toplam Varyans: %55.98
 Faktör-1 Açıklanan Varyans: %37.53
 Faktör-2 Açıklanan Varyans: %18.45

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği'ne yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda 2 faktör elde edilmiştir. İlk faktör ölçeğe ilişkin toplam varyansın

%37.53'ünü, ikinci faktör ise %18.45'ini açıklamaktadır. Ölçeğin faktör boyutlarının toplamı ise ölçeğin %55.98'ini açıklamaktadır. Büyüköztürk (2002: 119), tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın %30 ve daha fazla olmasının yeterli görülebileceğini ifade etmektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda elde edilen veriler ölçeğin geçerliğinin yüksek düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği'nin ilk etapta toplam 11 maddeden oluştuğu sonucuna ulaşılrken, bu çalışma için belirlenen örnekleme elde edilen ölçümler sonucunda hiçbir madde atılmadan değerlendirmeye alınmıştır. Büyüköztürk (2002: 119), maddelerin faktör ortak varyanslarının 1'e yakın ya da .66'nın üzerinde olmasının iyi bir çözüm olduğunu ancak bunu uygulamada karşılamanın genellikle zor olduğunu ifade etmektedir.

Faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci faktörünün 8 maddeden (1, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11); ikinci faktörünün 3 maddeden (2, 6, 9) oluştuğu görülmektedir. Ölçeğin ilk faktörüne "düz puanlanan maddeler", ikinci faktörüne "ters puanlanan maddeler" adları verilmiştir.

Ölçeğin güvenilirliğini tespit etmek amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik istatistiği yapılmıştır. Yapılan istatistiklere göre ölçeğin tamamında Cronbach Alfa değeri .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin birinci faktörüne ilişkin Cronbach Alfa değeri .88, ikinci faktörüne ilişkin Cronbach Alfa değeri .65, olarak bulunmuştur. Tezbaşaran (1997: 47), Likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek bir güvenilirlik katsayısının olabildiğince 1'e yakın olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu sonuçlara göre ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 2. Örneklem Dağılımına İlişkin Veriler

Öğrenim Görülen Bölüm	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
Sosyal Bilgiler Eğitimi	163	161	324
Sınıf Eğitimi	207	57	264
Toplam	370	218	588

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışmaya toplamda 588 kişi katılmıştır. Bunlardan 370’ini kadın, 218’ini erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Sosyal Bilgiler Eğitimi bölümünden 163 kadın ve 161 erkek olmak üzere toplam 324 kişi katılmıştır. Sınıf Eğitimi bölümünden ise 207 kadın ve 57 erkek olmak üzere toplam 264 kişi katılmıştır.

Tablo 3. SEÖA ve SBEÖA’nın Olumsuz Değerlendirilme Korku Düzeyleri

Madde	n	\bar{x}	Düzy
1.Önemli olmadığını bilsem de başkalarının hakkımda ne düşündüğü beni endişelendirir.	586	3.05	Biraz Uygun
2. İnsanların benimle ilgili olumsuz izlenimleri olduğunu bilsem bile bunu umursamam.	586	3.37	Biraz Uygun
3. Çoğu zaman insanların benim kusurlarımı fark edeceklerinden korkarım.	582	2.47	Uygun Değil
4. Başkalarının beni onaylamayacağından korkarım.	585	2.34	Uygun Değil
5. Diğer insanların bende bir kusur bulacaklarından korkarım.	578	2.25	Uygun Değil
6. Diğer insanların hakkımdaki düşünceleri beni rahatsız etmez.	579	3.07	Biraz Uygun
7. Birileriyle konuşurken benim hakkımda ne düşünecekleri ile ilgili endişelenirim.	585	2.68	Biraz Uygun
8. Genellikle başkaları üzerinde nasıl bir izlenim bıraktığımla ilgili olarak endişe duyarım.	587	2.88	Biraz Uygun
9. Eğer birisi benimle ilgili bir değerlendirmede bulunursa, bu beni çok fazla etkilemez.	588	3.28	Biraz Uygun
10. Bazen diğer insanların hakkımda ne düşündükleri ile ilgili olarak fazla endişelendiğimi düşünüyorum.	588	2.66	Biraz Uygun
11. Çoğunlukla yanlış bir şey yapacağım ya da söyleyeceğim diye endişelenirim.	588	2.81	Biraz Uygun
Genel Ortalama	588	2.81	Biraz Uygun

Tablo 3'te sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının olumsuz değerlendirilme korkularına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tablo 3' te görüldüğü üzere "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği"ne verilen cevaplara ilişkin genel ortalama incelendiğinde öğretmen adaylarının "Biraz Uygun" düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Maddeler tek tek incelendiğinde öğretmen adaylarının olumsuz değerlendirilmeye ilişkin endişeyi çok fazla taşımadıkları görülmemektedir.

3. 1. 1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4. SEÖA ve SBEÖA'nın Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Öğrenim Görülen Ana Bilim Dalı Değişkeni Açısından İncelenmesi

Ana Bilim Dalı	n	\bar{x}	s	sd	t	p
Sosyal Bilgiler Eğitimi	324	2.73	.75	586	2.643	.008
Sınıf Eğitimi	264	2.90	.78			

Tablo 4' te görüldüğü gibi araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının olumsuz değerlendirilme korkusuna ilişkin puanları arasında, öğrenim gördükleri ana bilim dalı değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir ($t(586)=2.643$, $p<.05$). Bu farklılığın anlamlılığına ilişkin olarak yapılan bağımsız t testi sonucunda SEÖA ve SBEÖA'nın öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ortalamaları arasındaki farklılığın SEÖA lehine anlamlı görülmektedir ($\bar{x}_{sbö}=2.73$; $\bar{x}_{se}=3.46$). ($t=5.725$, $p<.05$). SEÖA olumsuz değerlendirilme korkusunun SBEÖA'na oranla daha fazla olduğu söylenebilir.

3. 1. 2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 5. SEÖA ve SBEÖA'nın Olumsuz Değerlendirilme Korkularının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Cinsiyet	n	\bar{x}	s	sd	t	p
Kadın	368	2.85	.76	584	1.542	.124
Erkek	218	2.75	.77			

Tablo 5' te görüldüğü gibi, SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkusuna ilişkin puanları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($t(584)=1.542, p>.05$).

3. 1. 3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 6. SEÖA ve SBEÖA'nın Olumsuz Değerlendirilme Korkularının Anne Eğitim Durumu Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	1.781	7	.254	.430	.884
Grup içi	342.227	578	.592		
Toplam	344.008	585			

Tablo 6' da görüldüğü gibi araştırma sonucunda, SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkusuna ilişkin puanları arasında, anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($F(7-578)=.430; p>.05$).

3. 1. 4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 7. SEÖA ve SBEÖA'nın Olumsuz Değerlendirilme Korkularının Baba Eğitim Durumu Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	4.531	7	.647	1.102	.360
Grup içi	339.477	578	.587		
Toplam	344.008	585			

Tablo 7' de görüldüğü gibi araştırma sonucunda, SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkusuna ilişkin puanları arasında, baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($F(7-578)=1.102$; $p>.05$).

3. 1. 5. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 8. SEÖA ve SBEÖA'nın Olumsuz Değerlendirilme Korkularının Sınıf Düzeyi Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	1.175	3	.392		
Grup içi	343.377	584	.588	.666	.573
Toplam	344.552	587			

Tablo 8' de görüldüğü gibi araştırma sonucunda, SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkusuna ilişkin puanları arasında, sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($F(3-584)=.666$; $p>.05$).

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

SEÖA ve SBEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada aday öğretmenlerin kişisel bilgi formu ile Çetin, Doğan ve Sapmaz (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeğine verdikleri cevaplar incelendiğinde; yapılan çalışmada olumsuz değerlendirilme korkusu ile öğrenim görülen anabilim dalı değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bağlamda SEÖA'nın olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin SBEÖA'na göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun, sınıf eğitimi ana bilim dalında yapılan derslerin uygulamalarının ve uygulamada yapılan değerlendirmelerin sosyal bilgiler eğitimi ana bilim dalına kıyasla daha fazla olmasının neden olduğu düşünülmektedir. Yapılan diğer çalışmalarda böyle bir değişkene rastlanılmamıştır.

Araştırmada olumsuz değerlendirilme korkusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Buna istinaden Tosun (2013) tarafından yapılan Din Görevlilerinde Olumsuz Değerlendirilme Korkusu-Özgüven İlişkisi (Afyonkarahisar Örneği) adlı çalışmada da cinsiyet değişkeni ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca Erkan, Gürçay, Çam (2002), Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeylerinin Ana Baba Tutumları ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi çalışmada cinsiyet değişkeni ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çam, Sevimli, Yerlikaya (2010) Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Ölçeği' ne (ODKÖ) İlişkin Bir Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması adlı çalışmasında cinsiyete göre ölçekten alınan puanların farklılaşmadığı görülmüştür.

Çalışmada, anne ve babanın eğitim durumu değişkeni ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Karademir (2011) tarafından yapılan İşiten ve İşitme Engelli Futbolcularda Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Anne Baba Tutumları Açısından Değerlendirilmesi isimli çalışmada işiten futbolcuların anne baba eğitim seviyeleri yükseldikçe algıladıkları anne baba tutumlarına ve olumsuz değerlendirilme korkuları üzerine olumlu etkiler sağladığı, işitme engelli futbolcuların ise, anne eğitim seviyesinin yüksekliği algılanan tutum değerleri ve sosyal kaygı düzeylerine olumlu yönde etki sağlarken, baba tutumunda reddedicilik, aşırı korumacılık ve sosyal kaygı düzeylerinin babaları üniversite mezunu olanlarda yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre sınıf düzeyi değişkeni ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Literatürde konu ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda sınıf düzeyi değişkenine rastlanılmamıştır.

Sonuç olarak; alan yazında doğrudan gerek sınıf eğitimi gerekse de sosyal bilgiler eğitimi alanında bu tür bir çalışmanın olmaması bir eksiklik olarak ifade

edilebilir. Yapılan bu çalışmayla bu eksiklik bir nebze olsun giderilmeye çalışılmıştır. Bu konuda yapılacak olan farklı çalışmalarla sınıf eğitimi ile sosyal bilgiler eğitimi alanında öğrenim gören adaylarının olumsuz değerlendirme korkularının farklı değişkenlerle sınanmasının, eğitim-öğretim sürecine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Olumsuz değerlendirilme korkusunun öğrenme-öğretme sürecinde önemli rol oynaması, lisans düzeyinde öğretmen adaylarının bu tür korkularla başa çıkmalarının sağlanması için ders içeriklerinin literatürde belirtilen ilkeler ışığında yapılandırılması eğitim-öğretim sürecinin kalitesini artıracaktır.

Konunun önemine binaen farklı anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının olumsuz değerlendirme korkuları ile ilgili çalışmaların yapılması mevcut çalışmaların sonuçlarının daha anlamlı hale gelmesine yol açacaktır.

KAYNAKÇA

- Aktepe, V. (2005). "Eğitimde Bireyi Tanımanın Önemi." Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2):15-24.
- Bilge, F. ve Kelecioğlu, H. (2008). "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği - Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri." Eurasian Journal of Educational Research, 32:21-38.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analiz el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çam, S., Sevimli, D. ve Yerlikaya, E. (2010). "Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Ölçeği'ne (ODKÖ) İlişkin Bir Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(1): 132-140.

- Çetin, B., Doğan, T. ve Sapmaz, F. (2010). "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu'nun Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." *Eğitim ve Bilim*, 35(156): 205-216.
- Çetin, B., İlhan, M. ve Yılmaz, F. (2014). "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ve Akademik Risk Alma Arasındaki İlişkinin Kanonik Korelasyonla İncelenmesi." *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(1): 135-158.
- Dilbaz, N. (1997). "Sosyal Fobi." *Psikoloji Dünyası Dergisi*, 1: 18-24.
- Doğan, T. (2009). *Bilişsel ve Kendini Değerlendirme Süreçlerinin Sosyal Anksiyete Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkan, Z., Gürçay, S. ve Çam, S. (2002). "Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeylerinin Ana Baba Tutumları ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi." *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10: 73.
- Fidan, N. ve Erden M. (1994). *Eğitime giriş* (5. Baskı). Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Güven, İ. (2010). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Karademir, T. (2011). *İşiten ve İşitme Engelli Futbolcularda Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Anne Baba Tutumları Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (26. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2006). *Eğitimde bireysel farklılıklar*, (2. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet, L. (1986). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- MEB. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4-5. sınıflar) öğretim programı* (Taslak baskı). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

- Özgüngör, S. (2006). "Öz Bilinç, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Performans Odaklı Sınıf Algısı ve Not Yönelimi." Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(19): 1-8.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu* (ikinci baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tosun, M. (2013). *Din Görevlilerinde Olumsuz Değerlendirilme Korkusu-Özgüven İlişkisi (Afyonkarahisar Örneği)*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Education process is as old as the history of humanity (Güven, 2010:1) and it started with the teaching of knowledge believed to be necessary for the transmission of social inheritance. Initially, the process was teacher and student oriented. Today, as Fidan and Erden (1994:72) states, the process has become a structure consisting of teaching programs, students, teachers, administrators, buildings, materials and environment.

Considering the effects of individual differences on learning process within these variables, the teaching design dimension which is vulnerable to individual differences is the hardest one to realize.

Every individual has different abilities, types of intelligence, interests, learning styles, prior knowledge and motivations (Alperen, 2005:16). In this regard, the individual differences between students may be regarded as the indicators of what their educational needs are and what they can or cannot learn through education (Fidan and Erden, 1994:75).

While factors such as intelligence, motivation and ability, which are stated as individual differences, directly affect the extent to which the subjects are learned, individual's ability to express himself plays a significant role on the sharing process of acquired knowledge with others.

While expressing themselves, some individuals might feel frightened and display behaviors such as taking others' evaluations into consideration, feeling stressed due to their negative evaluations and avoiding occasions of evaluations (Bilge and Kelecioğlu, 2008:21).

Such type of fear is defined as "the fear of negative evaluation" in literature and it refers to social anxiety felt in occasions in which individual is likely to be evaluated (Watson and Friend, 1969 quated Özgüngör, 2006). Individuals experiencing the fear of negative evaluation are said to have social phobia (Dilbaz, 1997:18).

Teacher candidates' inability to express themselves affects not only their social lives but also their academic lives and, naturally, their occupation in the future.

The study aims to find out the Primary School Teaching teacher candidates' (PSTTC) and Social Studies Teaching teacher candidates' (SSTTC) levels of fear of negative evaluation. In this sense, answers to the questions below are searched.

Do PSTTC' and SSTTC' fears of negative evaluation differ in accordance with their departments?

- Do PSTTC' and SSTTC' fears of negative evaluation differ in accordance with their departments?
- Do PSTTC' and SSTTC' fears of negative evaluation differ in accordance with their mothers' educational backgrounds?

- Do PSTTC' and SSTTC' fears of negative evaluation differ in accordance with their fathers' educational backgrounds?
- Do PSTTC' and SSTTC' fears of negative evaluation differ in accordance with their grades of classes?

Method

Descriptive survey model is used in this study.

Study Group

The study group consists of 588 teacher candidates studying at Social Studies Education and Primary School Teaching Departments in Primary Education, Faculty of Education, Niğde University in 2014-2015 School Year.

Data Collection Tools

In the study, "Fear of Negative Evaluation Scale", which is developed by Leary (1983) and adapted into Turkish by Çetin, Doğan and Sapmaz (2010), and a Personal Information Form prepared by the researchers are used as data collection tools.

Analysis of the Data

T-test and one-way analysis of variance (ANOVA) are used in the analysis of the data. The statistical analysis is done with IBM SPSS 21.0 program.

Findings

Total factor dimensions of the scale represent 55.98% of the scale. The data obtained after factor analysis show that the validity of the scale is high.

Statistically, Cronbach Alpha is measured .86 in the whole scale. The reliability of the scale is said to be high according to these results.

Results and Discussion

When the responds given to the Fear of Negative Evaluation Scale are examined;

According to department; it is seen that there is a significant difference between the fear of negative evaluation and the department variable. In this sense, the levels of fear of PSTTC are found higher than those of SSTTC. This is thought to result from the fact that course applications or the assessments within the applications in Primary School Teaching Department are more than those in Social Studies Education Department.

In the study, no significant difference between the fear of negative evaluation and gender is found. According to the education level of parents; in the study, no significant difference between the fear of negative evaluation and the education level of parents is found. According to the results of the study, no significant difference is found between the fear of negative evaluation and the grades of classes.

In conclusion, it is thought that examining the fears of negative evaluation of teacher candidates who study at Primary School Teaching and Social Studies Education Departments through different variables in further studies can contribute to education process.

Including the fear of negative evaluation in education process and enabling teacher candidates to deal with such fears by constructing the contents of lessons in accordance with the principles in the literature can improve the quality of education.